

Hamle Teşvik Programı Döküm Sektörünü de Kapsıyor

Ülkemizde katma değerli üretimin artırılması amacı doğrultusunda, Bakanlık ve bağlı/ilgili kuruluşları tarafından sağlanan destek ve teşviklerin tek pencereden yönetilerek orta-yüksek ve yüksek teknoloji seviyeli sektörlerle yoğunlaştırılmasına yönelik "Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi" kapsamındaki ilk programın ön başvuru süresi 22 Kasım 2019'da doluyor.

Makine Sektörü özelinde belirlenen orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürünlere yönelik teşvikler, bu alanda üretim yapacak şirketlere yapılacak olası tedarik sebebiyle sektörümüzü de ilgilendiriyor.

Öte yandan teşvik kapsamına alınan üç üretim alanı doğrudan sektörümüzü ilgilendiriyor. Herhangi bir ürün tanımı olmaksızın bu teknolojileri kullanarak yapılacak üretimler de teşvik kapsamına giriyor. Bu alanlar programda şöyle tanımlanmış:

- Mukavemeti yüksek yumru grafitli dökme demire (Compacted Graphite Iron-CGI) yönelik döküm teknolojileri
- İnce döküm teknolojileri
- Hassas döküm teknolojileri (Vakum hassas ve benzeri teknolojiler)

Detaylı bilgiye www.hamle.gov.tr adresinden ulaşabileceğiniz teşvik programı ile ilgili bilgilendirme toplantısı, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır'ın da katılımıyla İstanbul Sanayi Odası'nın ev sahipliğinde [gerçekleştirildi](#). Bu toplantıda Bakanlık uzmanları programla ilgili gelen soruları yanıtladı. Aşağıda soru ve yanıtlar kapsamında toplantıdan elde edilen programla ilgili detaylı bilgileri bulabilirsiniz.

- Program farklı kurumlar tarafından yürütülen AR-GE, yatırım ve üretim teşviklerinin tek pencereden yönetilmesini amaçlıyor.
- Önceden olduğu gibi, AR-GE destek başvuruları TÜBİTAK, KOBİ destek başvuruları KOSGEB tarafından değerlendirilecek. Fakat başvurular tek pencereden yapılacak.
- İthalatı yüksek ara/ana mal üretimine odaklanılacak.
- Programın ilk odak sektörü Makine olduğu için bu alanda başvuru yapılabilecek ürün listesi www.hamle.gov.tr adresinde, GTIP no.ları belirtilerek yayımlandı. Öte yandan listenin sonunda yer alan bazı ürün ve teknolojilerde herhangi bir GTIP kodu şartı aranmıyor. Burada sektörümüzü de ilgilendiren ve yukarıda üç ana maddede belirtilen üretim teknolojileri de kapsamda yer alıyor.
- Makine sektörü özelindeki ilk programın ön başvurusu süresi 22 Kasım'da doluyor. Kesin başvuru için belge ve formların teslim tarihi olarak da 13 Aralık belirlenmiş. 21 günde detaylı bir fizibilite çalışması yapılması zor görünüyor. Üstelik bu programda alınan teşvikler, yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde geri alınabilir. Konuyla ilgili olarak Bakanlık temsilcileri, ilk program olduğu için ikilemde kaldıklarını, hızla başvuru toplayıp ilerlemeyi seçtiklerini belirtti. Ancak fizibiliteye uygunluk kesinlikle önem arz ediyor. Aslında program ilk açıklandığından itibaren bu sürecin başlayacağını düşünmüşler. İlk çağrı olduğu için hazırlık konusunda sorun yaşayanlar olursa bu talebin değerlendirilebileceğini belirttiler. Yanı sıra yılda 2-3 adet çağrı açmak niyetinde olduklarını, yetiştiremeyenlerin bir sonrakine başvurabileceğini ilettiler.
- Makine sektörü için açılacak diğer çağrıda aynı ürünlerin olup olmayacağı belli değil. Bakanlık uzmanları ürün listelerinde revizyon düşündüklerini belirtmekle yetindiler.

- Teşvik programı önceki yatırımları kapsamıyor. Ancak teşvik kararı çıktıktan sonraki yatırımları kapsıyor. Öte yandan yeni yatırımın yanı sıra, kapasite artışı veya modernizasyon da teşvik kapsamında...
- Başlamış olan TÜBİTAK destekli AR-GE projeleri kapsamında yapılacak üretim için 'proje tamamlandı' belgesinin alınma zorunluluğu yok. Firma eğer projenin başarılı bir şekilde tamamlanacağını düşünüyorsa yatırım için bu program kapsamında başvuruda bulunabilir. Ya da mevcut AR-GE desteğinde eksik kalacağını düşündüğü bölüm varsa bunun için de başvurabilir.
- Mevcut teşvik belgesine sahip bir proje için de başvurulamıyor.
- Süregelen AB destekli bir proje için de başvuru yapılamıyor. Fakat bu projenin farklı bir fazı için başvuru yapılabilir ve AB destekli projenin bir parçası olması değerlendirme aşamasında puan kazandırabilir.
- Program odağındaki orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin belirlenmesinde normalde teknoloji seviyesi NACE kodlarına göre, uluslararası standartlara göre belirleniyor. Fakat bu program kapsamında GTIP kodları esas alınmış. Bunun sebebi NACE kodlarının firma faaliyetlerini esas alıyor olması... Burada ürün listeleri ön plana çıkıyor. Firmanın faaliyet konusu ile program ilgilenmiyor. Ürün, açıklanan ürün listesinde varsa firma NACE'si düşük teknoloji bile olsa teşvik kapsamına giriyor. Yanı sıra Bakanlık temsilcileri, GTIP kodlarının dönüşümlerinin kolaylıkla yapılabildiğini aktardılar. Dünyada ihracatın bu kodlara göre yapılması sebebiyle GTIP kodlarını kullandıklarını belirttiler.
- Stratejik Yatırım kapsamındaki sermaye desteği ve yatırım yeri destekleri hâlihazırdaki destek programlarında zaten tanımlanmış durumda... Yatırım yeri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile yürütülen bir prosedür var. Farklı bir uygulama yapılmayacak. Burada yalnızca tek pencereden başvuru imkânı sağlanıyor. Yatırım miktarı ve yatırım yeri talebi, program başvurusunda mutlaka belirtilmeli. Sermaye desteği ise pek yaygın değil. Komite takdir edip projeye ortak olabilir. Son karar mercii Cumhurbaşkanlığı...
- Başvuruda sunulan mali verilerde herhangi bir kısıtlayıcı unsur veya ön ölçüt yok. Bu veriler yalnızca firmanın gücünü görmek amacıyla talep ediliyor. Buna dayanarak bir eleme ölçütü tanımlanmış değil...
- Proje değerlendirme ölçütleri arasında satın alacak firmadan oluşan paydaşın bulunması da yer alıyor. Bu konuda Bakanlık uzun süre çalışmış. Bu bir ön koşul değil. Bakanlık yalnızca bu alanda bir Pazar var mı ve sürdürülebilir mi bunu görmek istiyor. Paydaş tanımı yapılırken bir diğer motivasyon da know-how transferini görmek olmuş. Paydaşın kuvvetli olması ve güçlü bir taahhütte bulunması değerlendirme süreçlerini hızlandıracak.
- Paydaş, başvuru yapan firma ile protokol imzalarken talep ettiğini ürünün özelliklerini belirtecek. Üretim sürecini de 6 ayda bir yerinde izleyecek. Tedarik arz güvenliği onlar için önemli bir konu... Paydaşın vereceği taahhüt, "belirlediğim özellikteki ürün üretilirse şu dönemde şu kadar ürün alacağım" şeklinde olabilir. Almazsa herhangi bir müeyyide ile karşılaşmayacak.
- Makine sektörü genel olarak son kullanıcıya hitap etmediği için değerlendirmede fayda sağlamak amacıyla paydaş sistemi öngörülmüş. Ama bu bir zorunluluk değil... Örneğin cep telefonu gibi pazarı hazır bir ürün için paydaş olması ve alım garantisi gerekli değil...
- Makinenin içinde bir parça ürün listesinde ve onun yerli üretimi yoksa bunun üretimi için de başvurulabilir. Makinenin tamamını üretmek için de başvuru yapılabilir. Bu ikinci seçenek daha makbul sayılıyor. Ne kadar yerli olursa o kadar iyi şeklinde bakılıyor.
- Her bileşeni üretmek verimli olmadığı durumda ortaklı başvuru, mevcut mevzuat kapsamında yapılamıyor. Zira teşvik belgesi tek işletmede olabiliyor. Fakat üretecek firma ile görüşülüp o

firma projeye paydaş olarak alınabilir. Bakanlık uzmanlarının bir başka önerisi de ortak olarak tek bir şirket kurup bunun üzerinden programa başvurmak oldu. Fakat bu şirket KOBİ ölçeğinde olacaksa, en az 1 yıl faaliyette bulunma zorunluluğu olduğu için KOSGEB teşvik programına başvuramaz.

- Proje bütçesinde yatırım-AR-GE oranı bulunmuyor. Ama AR-GE oranı yüksek projelerin şansı daha fazla olabilir. Zira Komite, “katma değeri daha yüksek” yorumu yapabilir.
- Başvurunun geri çekilmesi durumunda herhangi bir yaptırım yok. Firma yeniden başka bir çağrıya da başvurabilir. Fakat başvuru sürecinin zaman veya maliyet açısından zahmetli olduğunu, fizibilite, bağımsız denetim raporu gibi bileşenlerin hazırlanması gerekeceğini ve buna göre başvuru kararı alınması gerektiğini hatırlattı Bakanlık uzmanları...
- İlk değerlendirme sürecinde 70 puanın üzerinde olan her proje ikinci aşamaya geçiyor. Sonraki aşamada, bir alanda birden fazla başvuru varsa önceliklendirme yapılabilir.
- Ön başvuru sırasında, yetkilendirme hariç başka hiçbir belge talep edilmiyor. Ancak kesin başvuru sırasında, www.hamle.gov.tr adresinde belirtilen belgelerin tamamının sunulması gerek.
- “Proje Bazlı Yatırım” statüsündeki projelerde başvuru alt sınırı 50 milyon TL ve bu rakama AR-GE bütçesi dâhil değil. Bunun dışında kalan projeler içinse alt sınır 10 milyon TL ve bu hesaba AR-GE ve yatırım maliyetleri dâhil edilebiliyor.
- Ön başvuru sırasında sunulan bütçenin sonradan değiştirilmesi olabilir ama yine de bu konuyu Komite değerlendirecek. Öte yandan 10 milyon TL sınırı olan programda sonradan bütçe 10 milyon TL’nin altında düşerse zaten doğrudan elenir. İlk aşmadaki maliyet zaten tahmini olarak belirleniyor.
- Hâlihazırda KOSGEB ve TÜBİTAK’ın onay süreçleri ayrı işliyor. Bu programın sistemine aktarılması ve bu arada sadeleştirilmesi işlemi sürüyor. Ancak şu aşamada, ön başvurusu onaylanan projelerin kesin başvuru sırasında tüm proformaları sunuma zorunluluğu olup olmadığı kesinleşmiş değil...
- Üretimde yerlilik oranını tespit edecek bir mekanizmanın kurulmasına yönelik bir çalışmanın olmadığını belirtti Bakanlık uzmanları... Mevzuat kapsamında olmasa bile proaktif bir yaklaşımla bunu yapmak niyetinde olduklarını bildirdiler. Öte yandan bununla ilgili uluslararası kısıtlamalar olduğunu da hatırlattılar. Bu sebeple şu anda bunu ancak değerlendirme aşamasında bir unsur olarak ele alacaklarını belirttiler.
- Netleşmiş bir toplam çağrı bütçesi yok.
- TÜBİTAK ve KOSGEB’in teşvik süreçlerinde itiraz hakkı varken bu program kapsamına alınan teşviklerde bu hak bulunmuyor.